

Nr 119.

Av herr **Ekströmer**, om obligatoriskt införande av kyrkofullmäktiginstitutionen i församlingar med över 1,500 invånare.

Enligt 1930 års lag om församlingsstyrelse är kyrkofullmäktigeinstitutionen obligatorisk i alla församlingar med mer än 5.000 invånare men kan även införas i församlingar med lägre invånareantal. Vid 1930 års riksdag sattes minimisiffran för obligatoriskt införande av fullmäktigeinstitutionen betydligt högre för den kyrkliga kommunen än för den borgerliga, i vilken senare motsvarande siffra då fixerades till 1.500. Sedermera har, vid fjolårets riksdag, minimisiffran för den borgerliga kommunen sänkts till 700, utan att en motsvarande sänkning för den kyrkliga kommunens vidkommande då föreslogs eller diskuterades.

Starka skäl tala emellertid för att på lagstiftningens väg åstadkomma, att kyrkofullmäktigeinstitutionen i större utsträckning än nu blir den kyrkliga kommunens förvaltningsorgan. Såsom det starkaste skälet för att ej i samma vida utsträckning som ifråga om kommunalfullmäktige framtinga införandet av kyrkofullmäktige anfördes på sin tid rädslan för att de därigenom nödvändiga kyrkofullmäktigevalen skulle leda till en politisering av det kyrkliga arbetet inom församlingarna; ävenså hänvisade man till att de kyrkliga kommunernas uppgifter och skattekrav ej hade samma stora omfång som den borgerliga kommunens och följaktligen ej gjorde behovet av ett fastare organ än kyrkostämman så starkt framträdande. Även om dessa synpunkter alltjämt äga viss giltighet, torde de icke kunna tillmätas samma styrka som vid den tidpunkt, då man utan att ha någon erfarenhet att bygga på stod inför tillskapandet av ett representativt organ för församlingarna. En viss politisering av det kyrkliga arbetet har visserligen på grund av valen ej kunnat undvikas i de församlingar, där fullmäktige finnas, men i högre grad än vid valen i den borgerliga kommunen ha vid kyrkofullmäktigeval partilinjerna genombrutits; erinras må också därom, att valen till kyrkofullmäktige enligt lag ej få hållas samma dag som val till landsting samt kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige. Dessutom synes arbetet inom fullmäktige trots politiseringen såsom allmän regel ha försiggått i saklighetens tecken och utan att de politiska synpunkterna fått domineras. Tvärtom har det från många håll omvitnats, att förhandlingarna präglats av god vilja till att med bortseende från politiska intressen verka för

församlingens bästa. Den hittillsvarande erfarenheten har alltså visat å ena sidan att de värsta farhågorna för politisering ej besannats, och å andra sidan att det varit till fromma för församlingsstyrelsen, att dess handhavande överlämnats åt personer, som känna ansvar för sin uppgift. Man har med andra ord vunnit kontinuitet och sakkunskap i vården av församlingarnas angelägenheter, samtidigt som man befriats från det stämmeolände, som förut rådde somligstades, där olika parti- eller intressegrupper försökte bemäktiga sig en stämma och kanske av rent okynne genomtrumfa vissa meningar. Bristen på denna kontinuitet och sakkunskap gör sig känd i många större församlingar, där fullmäktigeinstitutionen ej införts, och erfarenheten har visat, att faran för kupper även nu existerar. Därtill kommer att i vidsträckta församlingar särskilt i Norrland stämmsystemet måste gynna dem, som bo närmast den plats, där stämmorna hållas. Man bör alltså rörande församlingsstyrelsen skrida till en reform likartad 1938 års i avseende på de borgerliga kommunerna.

Då det alltjämt kan finnas skäl att hålla en högre minimigräns i den kyrkliga än i den borgerliga kommunen men då man ej bör tillgripa tvångslagstiftning i större utsträckning än nödigt, vill jag föreslå att den understa gränsen för obligatoriskt införande av kyrkofullmäktige sättes till 1.500 invånare. Enär ett uppskov med ikraftträdandet av en lagändring till nästa kyrkofullmäktigeval, d. v. s. till år 1942, synes alltför långt föreslår jag vidare, att lagändringen omedelbart träder i kraft, så att enligt särskilda övergångsbestämmelser kyrkofullmäktigeval i de nya fullmäktiga församlingarna kunna förrättas i höst och avse en mandattid av tre år (1940—1942). Jag anhåller, att utskottet, därest det tillstyrker mitt förslag, vill benäget utarbeta förslag till vederbörlig lagtext.

Subsidiärt föreslår jag, att riksdagen vill hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till en kommande riksdag rörande angivna syftemål.

Med återopande av ovanstående synpunkter hemställer jag,

att riksdagen för sin del ville besluta sådan ändring i lagen av den 6 juni 1930 angående församlingsstyrelse, att införandet av kyrkofullmäktigeinstitutionen göres obligatorisk i församlingar med över 1.500 invånare, och att jämlikt särskilda övergångsbestämmelser denna lagändring träder omedelbart i kraft, så att val i de nya fullmäktigeförsamlingarna för en mandattid av tre år kunna förrättas hösten 1939.

Stockholm den 23 januari 1939.

Ivar Ekströmer.